

Barbara Szafraniec przewodnicząca OPOWRS

We wszystkich krajach europejskich a w Polsce szczególnie po roku 1989 rośnie społeczna świadomość zmian demograficznych i ich skutków.

Zmiany obyczajowe odnoszące się do modelu funkcjonowania rodziny. Wielopokoleniowa, wspólnie zamieszkująca rodzina z niemal ciągłym kontaktem między pokoleniami zanika, a w to miejsce pojawiają się inne modele: oddzielne zamieszkiwanie kolejnych pokoleń, sporadyczne kontakty między nimi i samodzielność życiowa seniorów.

W takich warunkach powstaje zagrożenie izolacją, poczuciem społecznej „niepotrzebności”, a nierzadko także samotnością. Właśnie w takich realiach się znajdujemy i należy tworzyć oraz doskonalić mechanizmy społeczne pozwalające na minimalizację tych zagrożeń, zwykle mających podłoże natury psychologicznej, a nie merytorycznej. Najczęściej bowiem postawa „wycofywania” się seniora na margines życia społecznego nie ma racjonalnego uzasadnienia, bo ma on potencjał do pełnego w nim uczestniczenia.

Senior XXI wieku, – często jest wykształcony, doświadczony, twórczy ma czas na aktywne uczestniczenie w różnych przedsięwzięciach.

Potrzeby seniorów są jednak ignorowane w życiu społecznym przez polityków i mniej istotne niż te artykułowane przez inne grupy społeczne i organizacje lobbingowe. Rola seniora w społeczeństwie postrzegana jest jedynie jako „biorycy” pomocy socjalnej i obiektu troski dla systemu publicznego ochrony zdrowia ciągle bardzo niedostatecznego.

Nadal nie cieszą się popularnością próby tworzenia struktur mających uprawnienia koordynacyjne wobec poszczególnych, indywidualnych inicjatyw czy organizacji. Dotyczy to zarówno poziomu centralnego, jak i regionalnego czy lokalnego.

W takich warunkach konieczne jest, aby seniorzy sami zabrali głos, gdyż tylko w ten sposób ich postulaty zostaną usłyszane.

Potrzebna jest radykalna zmiana podejście władz publicznych: lokalnych, regionalnych i centralnych do środowiska seniorów. W Niemczech na przykład ze środków publicznych (gmina, powiat, region, rząd) systemowo finansowana jest bieżąca działalność Rad Seniorów

W Polsce administracja publiczna przyjęła zasadę dofinansowywania tylko projektów i to głównie w perspektywie rocznej. Typowym przykładem jest a raczej już był program ASOS i jego projekty.

Uznawał on za niecelowe wspieranie bieżącej działalności. To podejście w naszych warunkach nieuzasadnione. Nie pozwala na osiągnięcie poczucia stabilności niezbędnego dla właściwego rozwijania ich działalności

Na podstawie współpracy Radami Seniorów, wymiany poglądów, nabytych już doświadczeń które w szybkim tempie ewaluują, definiują swoje potrzeby

Jednym z najważniejszych zadań jest utworzenie społeczeństwa obywatelskiego.

Konieczne jest rzeczywiste, a nie deklaratywne otwarcie administracji publicznej na inicjatywy obywatelskie także w formie aktywności politycznej, która bywa często mylona z działalnością partyjną.

Rolą władz publicznych jest zapewnienie Radom Seniorów optymalnej pomocy w realizacji ich statutowych zadań a także wynikających z normatywnych przesłanek art 5c ustawy o samorządzie gminnym oraz rzetelne monitorowanie działań.

Ta rola nie oznacza konieczności nadmiernego biurokratyzowania wykonywania zadań publicznych, choć przez różne instytucje publiczne bywa tak rozumiana.

Często jest podnoszona kwestia generowania środków z budżetu gminy województwa czy administracji rządowej. W rezultacie potrzebne środki są niewielkie ale są niezbędne.

Reprezentacja na poziomie lokalnym, regionalnym czy krajowym może być dokonana tylko przy zastosowaniu specjalnych zapewniających skuteczność instrumentów.

Chodzi tu głównie o:

- narzędzia pozwalające na profesjonalne diagnozowanie sytuacji społecznej w skali lokalnej, regionalnej i krajowej,
- instrumenty zapewniające uzyskiwanie wsparcia opinii publicznej i reprezentowanego środowiska;
- mechanizmy pozwalające na sprawną i skuteczną pracę wszystkich struktur Rad Seniorów.

Partie polityczne chcą zagospodarować przestrzeń związaną z reprezentacją w życiu publicznym seniorów myślą w kategoriach polityki sprowadzonej do poparcia w wyborach, a nie w kategoriach czysto społecznych.

Dlatego potrzebne było stworzenie platformy, dla reprezentacji Rad Seniorów, poprzez Ogólnopolskie Porozumienie o Współpracy Rad Seniorów.

Podsumowując sytuację w kraju, należy stwierdzić, że:

- Potrzebne jest wsparcie finansowe dla wysiłków zmierzających do stymulowania aktywności Rad Seniorów poprzez uruchomienie finansowania dla różnych przedsięwzięć w tym źródeł zewnętrznych.
- Opracowanej metodologii edukacji Rad Seniorów do reprezentowania ich interesu w życiu publicznym,
- Szkoleniowców mających doświadczenie na tym polu.
- Formy edukacji w długotrwałych procesach programach z finansowaniem ciągłym. Dotychczasowe programy ASOS, były raczej krótkim biznesem niż długotrwałym procesem

Najważniejsze aktualnie potrzeby dotyczące Rad seniorów i ich reprezentacji Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów to:

- stworzenie instrumentów pozwalających na integrację tego środowiska, między innymi centrów będących miejscami spotkań i dyskusji także ujęcia dla kreatywności senioralnej.
- wygenerowanie mechanizmu prowadzącego do aktywnego udziału seniorów w życiu publicznym, społecznym i politycznym.

Zawartość konkretnych programów edukacyjnych

1. polityczny – „Wiedza o otoczeniu społecznym i politycznym”;

dotyczył zasad funkcjonowania, struktury, podziału kompetencji i procesów decyzyjnych w administracji i władzy publicznej oraz umieszczenia w nich problematyki seniorów, a także mechanizmów interakcji obywatel administracja publiczna.

2. społeczny – „Senior w społeczeństwie XXI wieku”,

metodami analizowania i określania potrzeb grup społecznych – głównie seniorów, rolę i funkcjonowaniem inicjatyw społecznych oraz z określeniem barier dla aktywności społecznej wraz z metodami ich usuwania i łagodzenia.

3. metodologiczny – „Skuteczne działania w ramach i na rzecz grupy społecznej”.

- reprezentowanie interesu grupy seniorów, ogólne zasady i konkretne przykłady (gdzie, jak, kto);
- integracja środowiskowa: zasady i praktyka;
- pozyskiwanie wsparcia dla działań – komunikacja społeczna, marketing, public relations;
- praca zespołowa – budowania zespołu, psychologiczne aspekty pracy w grupie, zarządzanie i współpraca;
- zarządzanie konfliktem;
- budowa sieci oraz zasady negocjacji i lobbowania na rzecz interesu grupy społecznej;
- elementy wiedzy finansowej.

I na koniec rezime.

Ważnym zadaniem OP o WRS , jest przekonanie seniorów, że celowe jest poświęcenie własnego czasu i energii na reprezentowanie interesu swojej grupy. Innymi słowy – że jest szansa na osiągnięcie sukcesu w działalności publicznej i są to Rady Seniorów.

Radom Seniorom brakuje często świadomości własnej siły politycznej i pewności siebie, cech niezbędnych do uzyskania odpowiedniej skuteczności. Ponadto powinni oni nabrać jednoznacznego przekonania, że ich osobista sytuacja jest uwarunkowana dobrobytem w skali publicznej, trudno jest wpływać na własną rzeczywistość (podejście pro domo sua) bez uzyskania wpływu na procesy decyzyjne zachodzące na poziomie życia publicznego (podejście pro publico bono).

Dlatego niezbędne jest skoncentrowanie się na przekazaniu i rozwijaniu wśród Rad Seniorów wiedzy na temat podziału kompetencji między różne elementy administracji i władzy publicznej oraz możliwości wpływu obywateli na procesy decyzyjne po to, by mogli dobrze zdefiniować swoje oczekiwania oraz kierować je do właściwych organów administracji publicznej.

Tam, gdzie dotychczas brak struktur, strategii i inicjatyw, należy je stworzyć, zarówno na poziomie krajowym, jak i społeczności lokalnych (gminy, dzielnice) i regionalnych. Ich budowa, choć niekiedy trudna, powinna być uznana za ważne zadanie na najbliższe lata.

Opracował; Marek Bochowicz

Barbara Szafraniec